

Niños Exploradores de Tarrasa: sanos, buenos e inteligentes

*Alfons XIII passant revista als Exploradores de Tarrasa
Mundo Gráfico, 28 de maig de 1924*

Procedència: Rafel Comes

El 6 de març de 1924 es va constituir la Junta del Alto Patronato del Grupo de Exploradores de Tarrasa i del seu partit, una organització infantil i juvenil muntada a la manera dels *boy scouts*.

Aquell grup es va formar a partir de la petició formulada al consistori, el 27 de febrer anterior, pel tinent coronel Jorge Villamide Salinero, aleshores delegat governatiu del partit judicial de Terrassa. Un militar que posteriorment, el 7 d'octubre de 1936, estant destinat a Girona des de 1935, fou processat acusat d'haver-se alçat en armes el 19 de juliol d'aquell mateix any contra el govern de la República, i confinat al castell de Montjuïc fins al 1939.

Atesa la petició de Villamide, i a través d'un ofici datat el 10 de març de 1924, el Consejo Nacional de los Exploradores de España —entitat fundada el 1912 i presidida pel rei Alfons XIII— va constituir a Terrassa un Consell Local provisional format per Josep Ribas i Martín, propietari de l'heretat de Ca n'Amat, que fou nomenat president; el financer Miquel Mogas i Ballber, tresorer; el metge cirurgià Lluís García i Triviño, secretari, i com a vocals van ser designats els industrials Jaume

Corcoy i Guinart i Josep Badrinas i Sala, així com el mestre nacional Ramon Sala i Corbera, destinat a Terrassa l'agost de 1913.

Un mes després, el 10 d'abril de 1924, va tenir lloc al teatre del Centre Social Catòlic la primera reunió per tal de constituir oficialment aquell grup, on van estar presents els primers associats, dirigits pel seu cap, Mariano Lara Ramírez, mestre nacional a Terrassa des del 10 de juny de 1916, que va fer un discurs en què va destacar quins havien de ser els valors exigits a qualsevol futur explorador: religiositat, moralitat, urbanitat, disciplina, honestedat i pulcritud. Posteriorment, es va donar pas a la formació de les sis patrulles que configurarien el grup i que estarien a càrrec dels germans Miquel i Josep Palet, i de l'instructor Hellmut Meister, aleshores professor d'alemany al Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria de Terrassa.

Villamide Salinero va batejar la seva iniciativa amb el nom de Niños Exploradores de Tarrasa i l'ideari d'aquell projecte quedà perfectament reflectit a la pàgina 2 de *La Comarca del Vallés* del 12 d'abril de 1924: «No puede ser más digno de loa, el llevar los niños al campo para oxigenar sus pulmones con aire puro y vigorizar su organismo con adecuados ejercicios físicos, apartándolos, además, de las malsanas lecciones del Cine y otros espectáculos y diversiones perniciosas; todo el mundo ha de ver con intensa satisfacción que los niños fortalezcan y disciplinen su voluntad encaminándola al bien; que se les inculque el respeto a la autoridad, el cumplimiento de las leyes, a ser atentos con los superiores y tratar con caridad a los humildes, el ser fieles observadores de sus deberes y enérgicos mantenedores de sus derechos, y en fin, a ejercitar todas sus facultades así del cuerpo, como del alma para que su educación sea completa e integral.»

Un ideari recolzat en les idees educatives defensades per Josep Montagut i Roca, capellà del Palau Reial de Pedralbes de Barcelona, carlista, actiu anticatalanista i defensor de la teoria sobre l'origen diví de la monarquia, i a qui Villamide patrocinà a principis de 1924 sis conferències a Terrassa sota el títol «Educación Patriótica».

A l'edició del diari *El Dia*, del mateix 12 d'abril, s'informava que el dia següent s'havien de reunir per a realitzar pràctiques la primera i segona patrulles, és a dir, les que aplegaven els exploradors d'entre 13 i 15 anys.

El 25 d'abril de 1924 es va constituir també la Junta de Señoras Protectoras del Grupo de Exploradores de Tarrasa, formada per: Margarida Padrós i Gras, presidenta; Cristina Piera i Muns, vicepresidenta; Montserrat Parellada i Ginebreda, tesorera; Maria Pascual i Sellarés, secretària, i per les vocals Maria Barata i Rocafort, Rosa Armengol i Jover, Francesca Sallent i Casanovas, Josepa Guillemot i Singla, Mercè Amat i Monset, Antònia Alavedra i Marcet, Teresa Vila i Marieges, Antònia Capdevila i Millas, Dolors Gabriel i Pinós, Mercè García i Soler, Felipa Molins de Burgués, Magdalena Rossell i Matlleu, Angelina Ullés i Daura, Dolors Soler i Domingo i Mercè Mata i Samaranch, totes elles membres de l'oligarquia terrassenca relacionada amb la Unió Patriòtica.

La tarda del 21 de maig de 1924, aprofitant la visita a Terrassa dels reis d'Espanya, aquesta entitat va organitzar el primer Festival de Exploradores a les Fonts, antigament Can Falguera, esdeveniment que es va aprofitar perquè el bisbe de Vic, el prelat Francesc Muñoz i Izquierdo, procedís a la benedicció de la primera bandera del grup, que va ser apadrinada per la vicepresidenta de la Junta de Señoras Protectoras, Cristina Piera, i per qui aleshores era el president de la Mancomunitat, Alfons Sala i Argemí. Un esdeveniment al qual van acudir grups homòlegs de Barcelona, Rubí, Sant Cugat i Olesa de Montserrat, i on operadors de càmera de dues cases cinematogràfiques barcelonines es van traslladar per a filmar tots els esdeveniments que van tenir lloc aquell dia, entre d'altres, els vols d'una esquadra d'avions i d'un dirigible de l'Aeronautica Naval de Barcelona.

Com a dada interessant, durant aquell esdeveniment el delegat governatiu de Terrassa, Jorge Villamide, va manifestar als periodistes allà reunits que a instàncies dels representants de la premsa de Terrassa havia estat aixecat el desterrament que patia el redactor i director del diari *El Dia*, Miquel Puigbó i Cots, el qual es trobava al poble d'Ansó complint la dita pena.

Any rere any, les Fonts va ser el lloc recurrent per a les celebracions d'aquella associació. Allà s'organitzaven campionats d'atletisme i gran varietat d'activitats relacionades amb l'esport, un tipus d'esdeveniments que se solien filmar, així com les excursions que es realitzaven arreu de Catalunya. Llàstima que, a hores d'ara, resulta molt difícil trobar aquest material filmic.

Membres de la Junta de Señoras Protectoras dels grups d'exploradors de Terrassa i Barcelona a les Fonts, 21 de maig de 1924

Procedència: Rafel Comes

A partir del 14 d'octubre de 1933, una vintena de joves de Terrassa pogueren optar per un model associatiu allunyat de l'estil militarista i ultraconservador del Grupo de Exploradores de Tarrasa gràcies a la fundació a Can Carbonell de la secció dels Minyons de Muntanya del Grup Avant, entitat impulsada per l'etnòleg Josep Maria Batista i Roca, introductor, a partir de 1927, de l'escoltisme a Catalunya a través dels centres excursionistes, al qual va dotar d'un marcat caràcter nacional i catalanista.

Des del 22 d'abril de 1940, i a partir de l'Ordre circular número 9 del Ministerio de la Gobernación, aquest tipus d'associacions quedaren prohibides i totes les seves activitats suspeses, i es va iniciar a Catalunya allò que es coneix com a *escoltisme d'espera*. Un període de clandestinitat durant el qual es van constituir comitès que van fer tot el possible per aconseguir la revocació d'aquella Ordre.

Tot el que succeí després constitueix una altra llarga història.

Ana Fernández Álvarez
anacampanadas@gmail.com